

Список використаних джерел:

1. Мердок А. Сон Бруно. Черный принц / А. Мердок; [пер. з англ.]. – К. : БМП «Борисфен», 1995. – 637 с.
2. Wroblewski D. The story of Edgar Sawtelle / D. Wroblewski. – L. : Ecco, 2008. – 576 p.
3. Gross J. After Shakespeare / J. Gross. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – 260 p.

Манько А.М.

студентка,

Науковий керівник: Пінчук Т.С.

кандидат філологічних наук, професор,

*декан факультету української філології та соціальних комунікацій,
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка*

АНАЛОГІЇ ТА КОНТРАСТИ У НОВЕЛАХ А. ДНІСТРОВОГО «БІЛА ДІВЧИНКА» Й Г. МАРКЕСА «СТАРИГАН З КРИЛАМИ»

Твори А. Дністрового «Біла дівчинка» й Г. Маркеса «Стариган з крилами» належать до літературного жанру новели. Між ними можна провести чималу кількість аналогій, зокрема у тематично-ідейному плані, у мотивах та проблематиці, системі образів.

Головним завданням поданих новел є розкриття справжнього обличчя тогочасного суспільства в незвичайних умовах (під час зустрічі або під іманентним впливом надприродних створінь).

Обидві новели побудовані в описово-розповідній формі.

На початку обох новел помітна подібність в описі погодних умов, за яких розгортається сюжет: це дощова погода, що має стати, по суті, людським катарсисом (духовним очищенням) (новела «Стариган з крилами»), або переддощова, хмарна погода, що має, так би мовити, підготувати людей до цього катарсису (новела «Біла дівчинка»).

На початку новели «Стариган з крилами» читаємо: *«Дощ не вищував уже третю добу... З віторка світ став похмурим, небо й море були однакового попелястого кольору, а пісок на березі виблискував ночами, мов світлячки. Уранці небо стало зовсім тьмяним...»* [2]. Таке виснажливе накопичення сірих тонів на початку новели попередньо готує читача до загальної атмосфери твору в цілому, дає прихований натяк на подальший розвиток подій не в оптимістичному ключі.

Подібна сірість, навіть у більш широкому аспекті простежується у новелі «Біла дівчинка», де на фоні «хворобливої погоди» простежується

хворобливість, виснаженість, байдужість, духовна прісність сучасного людства, млявість природи. Усе це щедро розкриває перед читачем картину дестабілізованого суспільства XXI століття: *«...Низькі хмари, які – здавалося – здатні зачепити антени та черепицю будинків, сіржава, що затягла чисто-блакитне раніше небо й злилася із тьмяним імлістим горизонтом, перемінні лінії дощі, що тривають з ранку до ночі, – все це змушувало мешканців менше виходити на вулиці, залишаючись вдома наодинці з мігренню й телевізорами...*

...На перехресті вулиць біля центральної площі куриць купка таксистів, недбало полишивши свої авта з відчиненими дверцятами вздовж алеї. Самотній перехожий, із втягнутою в плечі головою та обкутаний плетеним помаранчево-жовтим шарфом, на мить відірве їх від бесіди, але вони скоро зрозуміють, що це не їхній клієнт, і байдуже проведжатимуть його поглядами, аж поки той не зникне за найближчим рогом. Сміття з перевернутої урни, яке вітер розносить центральною площею, поволі завмирає, подуви вітру стихають, і дерева знову виструнчуються в звичній позі. П'яничка, який виповз із пивниці, хотів було затягти пісню, проте лише сумно зиркнув на безлюдну площу й почвалав додому. Бездомний пес, пробігаючи повз нього, байдуже обнюхав його ногу і подався далі» [1, с. 14].

Певні аналогії можна провести на рівні антропонімів – співзвучність імен головних персонажів: Пелайо («Стариган з крилами») та баба Пелагія («Біла дівчинка»). Близькість простежується також на площинному рівні розгортання подій: село – містечко («Стариган з крилами» – «Біла дівчинка»).

В образі головних героїв твору простежується різкий контраст. Якщо янгол у творі Г. Маркеса, всупереч звичним людським уявленням про красивих, добрих та досконалих Божих посланців, постає перед нами у вигляді огидної істоти, людяної, приземленої, зовнішність якого побудована за допомогою гротеску, то біла дівчинка А. Дністрового – це, навпаки, людське створіння, яке підноситься до янгольського лику. Стариган з крилами зовні радше нагадував би безпритульну людину, обірванця з вулиці, якби не його частково обципані крила, що так контрастно виділяли його серед людських створінь. Автор зображує янгола за допомогою таких вокабул та описових конструкцій: *«старенький дід», «страховисько», такий «немічний, що злива збила його на землю», «одягнений, як жебрак», «з великими пташиними крилами, обскубаними й брудними», «більше скидався на велику старезну курку, ніж на людське створіння» [2]. Біла ж дівчинка, навпаки своєю зовнішністю та красою приваблює оточуючих, її навіть сприймають за зірку кіно: *«зодягнена вона була у щось на кшталт сліпучо-білого балахону, а дивне, розпуцене, довге русяво-сніжне волосся було зібране на потилиці», «її обличчя вкривав білий грим», «очі такі світлі-світлі», «будівельники оповідали, що аж завмерли, стежачи за її рівною, впевненою та неспішною ходою – ніби йшла не людина, а неземний дух. Було щось дивне в тій дівчинці, ніби не від цього світу» [1, с. 14-15].**

Саме через ставлення персонажів твору до головних героїв, показана вся абсурдність, притаманна людським створінням, яких важко назвати людьми, а

радше – істотам, що підвладні стадному інстинкту. У цьому аспекті між двома творами можна провести явні аналогії. У «Старигані з крилами», господарі будинку, біля якого впав натомлений янгол, Пелайо й Елісенда, були людьми недалекими, звичайними сільськими мешканцями, що жили розміреним життям, тому, не дивно, що їх невігластво не дало їм, як і їхнім сусідам, розгледіти, можливо, понівечений дар, який прибув до них з неба. Г. Маркес правдиво та детально описує одурілий людський натовп: вони наставляють свічок перед курником, перетворюючи його таким чином у щось на кшталт церкви (це, безумовно, створює ефект пародійності, як і майже все у творі: зовнішність янгола, його дієства та чудернацькі зцілення людей, існування дівчини-павука, поведінка натовпу, священнослужителів), вони намагаються частувати його кристаликами камфори, ласощами та іншими стравами, наче тварину в зоопарку; з його крил видирали пір'я хворі, щоб доторкнутися до своїх болячок, *«а безбожники кидали в нього камінням, щоб старий підвівся й вони змогли розгледіти його тіло. Один сміливець навіть припик йому бік розжареною залізкою, котрою таврують бичків...»* [2].

Такий же хворий натовп (в прямому сенсі, та в значенні збожеволілих, диких) зображує у своїй новелі й А. Дністровий. Це дика, невгамовна маса (епізод про «білий бум», «масові паломництва до містечка, де з'явилася біла дівчинка», щось на зразок вакханалії під час ярмарку промислових та продовольчих товарів та фестивалю вареників). Суспільство, змальоване А. Дністровим, не є однозначним у своїх діях, так само, як і у Г. Маркеса. Воно спочатку радо вітає факт наявності білої дівчинки та робить піар усім «побілілим», вірить у божественність дару дівчинки, прагне стати на щабель ближче до неї шляхом поринання з головою у «білу моду». Потім так же швидко воно розчаровується у дівчинці, не вірить у її існування, а побілілих людей вважає інфікованими, забороняє відвідувати суспільні місця та навіть церкви (за виключенням однієї). Суспільство трансформують свої уявлення про це напівбоже створіння, так би мовити, з пришествя нового Месії у «синдром білявки».

Досить цікавими хоча й епізодичними є образи, які можна умовно назвати раціональними інтерпретаторами подій. Це такі персонажі як сусідка Пелайо й Елісенди, *«яка багато всіляких див бачила в своєму житті»* [2], і одразу змогла розкрити очі своїм сусідам з приводу їх нового «співмешканця»: *«Це ангел. Мабуть, він прилетів по дитину, але сердега такий старий і немічний, що злива збила його на землю»* [2], – («Стариган з крилами»), а також баба Пелагія, яка, не дивлячись на свою негативну звичку постійно палити, є, мабуть, чи не найбільш порядною та розумною жінкою з усього міського загалу. Вона не потрапляє під вплив «білої метушні», не бере участі у цькуванні побілілих людей, не відвідує фестиваль вареників. Вона воліє менше спілкуватися зі своїми односельцями, і натомість мовчки *«курити свою файку в розчиненому вікні»* [1, с. 14]. Але односельці сприймають її за божевільну, не помічаючи, натомість, власного божевілля: *«Вона плела дівчинці якісь дурниці (певно, геть вижила з розуму).*

– *То що ж вона сказала?*

– *Не йди до них, бо вони дурні.*

– *Так і сказала? Певно, точно стара здуріла»* [1, с. 14].

Натомість ця жінка виявляється наймудрішою серед усіх своїх земляків, саме вона наче замикає новелу у таке собі коло: з її пророчих застережень починається твір та її розумним висновком він закінчується: *«Правильно, дитино, тут тобі нема чого робити. Сама бачиш – вони не готові»* [1, с. 19].

Отже, в обох новелах, пов'язаних між собою численною кількістю аналогій, чітко виражена алюзія на сучасне суспільство з усіма його вадами та хибами. Однак, фінали обох новел дещо відрізняються в ідейному наповненні. Якщо у «Старигані з крилами» янгол покидає село й у читача з'являється тверда впевненість у тому, що він більше не з'явиться в ньому через духовне зубожіння, зневіру та жорстокість абсолютно всіх його мешканців, то в «Білій дівчинці» повернення героїні через певний проміжок часу можливе завдяки вірі, сподіванням та вдячності частини населення містечка: дітей, деяких дорослих та людей похилого віку.

Список використаних джерел:

1. Декамерон. 10 українських прозаїків останніх десяти років [Текст]: збірка / укладання та післямова С. Жадана. – Х.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2010. – 320 с.

2. Маркес Г. Г. Стариган з крилами // Бібліотека Української Літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrlib.com.ua/books-zl/printthebookzl.php?bookid=0&id=252&sort=0>